

forløb og bagder på samfundstid. Med maskinpistoler i ryggen blev vi ført over på kroen, hvor mændene sad med hænderne lænked på ryggen. Det var som en ond drøm. Især var det forfærdeligt at se på Niels. Han havde et par dage i forvejen fået blodforgiftning i højre arm og havde høj feber.

Tyskerne tog far, Niels, min mand Peter, Gerda og mig med sig. De kommanderede også Bitten af sted, men jeg protesterede over for deres anførere: - De vil da ikke arrestere et barn på 14 år? sagde jeg, og så lod han Bitten være. Mor fik også lov at blive hjemme på Hvidsten: „Nogen skal jo passe kroen og den lille pige,“ sagde tyskerne. Den lille pige var min halvandet år gamle datter, Gulle. Til alt held var der ingen, som spurgte efter Rita. Hun var få måneder i forvejen blevet gift og boede i Helsingør.

Vi blev ført til Århus, og under forhørene dér gik det op for os, hvor uhyggeligt meget tyskerne vidste om os. Selv detaljer, vi for længst havde glemt. Mændene blev efter tre ugers forløb ført videre til Horsørød, og den 19. maj blev Gerda og jeg også sendt til Horsørød og derfra videre til Vestre fængsel, hvor vi blev indsat i hver sin celle.

Truslerne skræmte ikke - tværtimod

I månederne forud for Hvidsten-gruppens arrestation var der gået en bølge af uro over landet. Efter tyskernes magtovertagelse den 29. august 1943 voksede hadet mod nazismen, og flere og flere tilsluttede sig modstandsbevægelsen. Den ene store jernbanesabotage mod tyske militære forbindelseslinjer og sabotager mod fabrikker, der leverede materiel til tyskerne, blev gennemført. Det tyske riges befuldmagtigede i Danmark, dr. Werner Best, svarede i april med at udsende en erklæring, hvori han meddelte, at yderligere mod-

Et af krigens dystre minder: en container, som fyldt med våben og ammunition blev nedkastet over Allestrup mose.

standsaktivitet ville blive fulgt af eksekvering af dødsdomme over fangne frihedskæmpere.

Det var ikke tomme trusler. Hver dag i den følgende tid kunne man læse om dødsdomme, henrettelser, „nedskydninger under flugtforseg“ og hårde fængselsdomme i aviserne. Men tyskerne forregnede sig, da de troede, at de dermed kunne skræmme folk. De frygtelige meddelelser anspondede blot til yderligere modstand.

Den 22. juni 1944 gennemførte sabotagegruppen BOPA sin berømte aktion mod Riffelsyndikatet. Den blev gennemført ved højlys dag, og foruden at lægge fabrikken i ruiner lykkedes det sabotørerne at erobre store mængder våben og ammunition. Det var simpelt hen en bedrift i betragtning af, at syndikatet var beskyttet af strømførende ledninger, af 60-70 maskinpistolbevæbnede vagter, af særlige forsvarsbunkers osv. Og befolkningen jublede. De kæmpemæssige regskyer fik tusinder til at valfarte til Nordhavn station, og da tyskerne gav ordre til, at S-togene ikke

tagt form

I dagene derefter gengældte tyskerne de store sabotageaktioner med kontrastabotage - den såkaldte „Schalburgtag“, som blev udført af det berygtede Schalburg-korps, og som blandt andet gik ud over Tivoli, Borgernes Hus og Den kgl. Porcelænsfabrik. Den 21. juni udsendte Werner Best forordning om indførelse af spærretid. Ingen måtte uden særlig tilladelse vise sig ude mellem klokken 20 aften og 5 morgen, og ansamling af mere end tre personer på offentlig gade blev forbudt.

Men dermed tirrede han bare yderligere københavnere, som ikke ville finde sig i at blive spærret inde, mens soldaterne endnu stod højt på himlen. Det var „sommertid“, så reelt var klokken kun 19, og de første, der reagerede, var arbejderne på B & W. De sendte tyskerne på Dagmarhus en bramfri meddelelse om, at de blev nødt til at gå tidligt hjem fra arbejde, fordi de ikke kunne forsmøge deres kolonihaver, og derefter bredte „Gå-tidligt-hjem“-strejken sig som en løbeild over byen. Den store folkestrejke begyndte at tage form.

Københavnerne trodsede overalt spærretidsbestemmelserne. I byens yderkvarterer, hvor tyskerne ikke kunne overkomme at patruljere, passede folk deres haver og gik aftenture som sædvanligt, og inde i byen gik der sport i at drille de tyske patruljer, som for det meste bevægede sig rundt på cykler. Længe efter at spærretiden var indtrædt, stod folk i store klynger på hundredvis af gadehjørner, og først i sidste øjeblik, når patruljerne dukkede op og begyndte at skyde vildt med maskinpistoler, flygtede man ned ad sidegader og ind i opgange.

I dagene den 26. og 27. juni 1944 blev 12 mennesker dræbt og 75 indlagt på hospital med skudsår, men på det tidspunkt kunne intet standse den spontane opstand. Folk byggede barrikader af brøsten, af veltede biler og andet forhåndenværende materiale. Bålene flammede i gaderne overalt i byen, og ty-